

TISZÁNTUL

HAJDU-, SZABOLCS-, SZATMÁR- ÉS BEREGRVARMEGYÉK FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

OKTÓBER 6

Magyarország első felelős miniszterelnökének és az aradi 13 honvédtábornok vértanuhalálának évfordulóján mi, egy nagy világháború és az azt követő nemzeti összeomlás borzalmain keresztül nem edék, álljunk meg egy pillanatra s idézzük e kor egykoru nagy történetírójának, Csanád tudós püspökének, Kossuth kultuszminiszterének, Horváth Mihálynak szavait: „Hadd olvassa a késő nemzedék, mely valaha majd a biztosított szabadság és a nemzeti függetlenség, a jog és az emberiség uralma alatt örvendhet az életnek és boldogabb viszonyai közt alig foghatja fel e kor rémséges történetét, hadd olvassa, mennyi áldozatba került elődeinek az ő jöletés ezt annál hűvebben igyekezzék megőrizni. Hadd csodálja és magasztalja a szabadság, a jog és a nemzeti függetlenség e dicső vértanuinak szent emlékezését hozzájuk és önmagához is méltóképen.”

Amint tudjuk, Európában a népjogokért vívott nagy küzdelem a „szabadság, egyenlőség, testvériség” eszméinek zászlói alatt a nagy francia forradalommal indult meg. Bár a reakció a nagy forradalom e nagy eszméit ideig-óráig elnyomhatta, de miként a láncra vert rabszolgánál a szabadulás utáni vágy, akként kiirthatatlanul benne éltek azok az emberek szívében.

Az 1848. év tavaszán ismét Franciaországból indult ki a népjogok kivívásáért megindított mozgalom s végig száguldott az egész Európán. — Legjobban megrázta Ausztriát, hol Metternich rendszere következtében legerősebb volt az elnyomatás.

Minálunk Magyarországon Kossuth lángelkű vezérsege alatt folyt az a nagy küzdelem, mely törvénybe iktatta azokat a nagy eszméket, amelyekért részben már 1514-ben küzdöttek a jobbágyságok. A megszavazott reformok teljes lelkiismereti, gondolat- és munkaszabadsággal megteremtették a teljes polgári egyenlőséget s teljes politikai, polgári és társadalmi átalakulást eredményeztek. Megteremtették az 1526-ban, Mohácsnál elbukott önálló, független Magyarországot.

A bécsi udvar azonban a reformok valódi értékét nem fogta fel. Nem azokat látta bennük, melyek alkalmasak egy régi, korhadtt, dűldező rendszernek az alátámasztására, nem azokat látta, melyek alkalmasak a birodalomnak épőbb, egészségesebb erőforrások teremtésére, valamint a haladás és töké-

letesedés révén a birodalom fényének és hatalmának s ezzel az uralkodóház tekintélyének az emelésére, nem nyitották ki a tavaszi fuvallatra az ablakokat, hanem ismét rá akarták rakni a magyarságra a rabság bilincseit s nem vették figyelembe, hogy a szabadság olyan csodálatos valami, hogy aki azt egyszer megkísérelte, arról soha lemondani nem tud és ha kell, az élete árán is igyekszik azt megtartani s ha elveszett, visszaszerezni. Nemcsak, hogy visszavonták a szentesített törvényeket, — hanem kényszeríteni akarták Magyarországot törvényes önállóságának és kormányzati függetlenségének a feladására.

Az 1848—49-es szabadságharcban az egységessé és öntudatossá vált magyar nemzet olyan magasra emelt szabadság és népi eszmék diadaláért, olyan magasabb ideálokért küzdött, amelyek Európában felsőbb rendűséget jelentettek számára az abszolutisztikus és népi nyomó rendszerekkel szemben. — Dicsőség volt, ha valaki a magyar nemzethez tartozónak mondhatta magát.

Igy érthetjük meg, hogy a kor-

eszméinek hatása alatt a saját népiségük mellett megmaradó nemzetiségek is (tótok, rutének, németek) a maguk szabadságharcát üdvözölték a magyar szabadságharcban és magukat jó magyar honpolgároknak tekintették, noha idegen anyanyelvűek voltak is és e magasabb eszményekért küzdve, tehát egy és ugyanazon világszemlélet alapján álló vértanu honvédtábornokaink, még ha magyarul nem is tudtak (Damjanics, Knežich, gróf Vécsey), vagy ha idegen állampolgárok voltak is (gróf Leiningen, Pöltenberg), lélekben jó magyarok voltak, kik életük feláldozásával a magyar martirok szent emlékü soraiba emelkedtek.

Mindennek ellenére szabadságharcunk a bosszút íhégő bécsi kamarilla segítségére siető orosz tulerővel szemben elbukott. A világsi fegyverletétel után Magyarországra szakadt Haynau rémuralma. Bizalmasaiból haditörvényszéket állított fel Aradon, a törzshadbírónak a meghozandó ítéletekre vonatkozóan előbb szóbeli utasítást ad, majd írásban figyelmezteti, hogy a különleges hadi állapot törvényeit szem előtt tartva, mellőzzön mindennemű haszontalan formasságot. Megvolt tehát az ítélet s azoknak okvetlenül halálosaknak kellett lenni, mint a gróf Bathányiéknak, akik pedig a brünni törvényszék nem is talált bűnösnek, — mielőtt

a haditörvényszék működését meg is kezdette volna. Az egyhangulag meghozott halálos ítéleteket aztán a törzshadbíró azzal terjeszti vissza Haynau-nak, hogy azok „megfelelnek Haynau magas szándékainak”.

A szent emlékezés mellett azonban „Október 6”-tól egy nagy tanulságot is le kell vonnunk: — 1848—49-ben egy fejlődésre képes, megerősödött, egymásra talált és emberi jogaiba lépett magyar nemzet vívta a maga élet-halálharcát s bukása a tulerővel szemben fenséges volt, bukásánál „a népek millióinak szemében gyászkönyv ült”, vértanuinak viszont a nagy, sirba sülyedő nemzeti eszmének voltak martirjai, addig a mai állapotunk, midőn országunknak legaggasztóbb jelensége az agrárproletariátus kérdése, valamint az, hogy országunk labrosságának csaknem egyharmadát kitevő agrárproletárságunk feltűnően gyérül, ritkul és pusztul, sőt vannak, akik a magyarság kihaltását a 2600 körüli időkre megjósolják, akkor a mai állapotunk nem lehet követendő mintakép az emberi jogokért és a magasabb emberi ideálokért küzdő emberiség számára.

A magyarság pedig nem ezért küzdött 1848—49-ben és vértanuinak nem ezért áldozták fel életüket!

TISZAPARTI

A debreceni kollégium elveszett pénzei

Érdekes probléma foglalkoztat most bennünket, tiszántúli kalvinistákat. A debreceni református kollégium és a tiszántúli egyházkerület mérhetetlen anyagi veszteséget szenvedett a korona leromlásával kapcsolatban. Mindez, sajnos, csak most képezi beható táncszózat tárgyát.

A debreceni református kollégium a békevilágban és a háboru alatt rendkívül nagy erőforrások felett rendelkezett a kegyes alapítók jóvoltából. Sok-sok alapítványt kezelte a kollégium, amellyel a tehetséges, arra való, de szegénysorsu kalvinista diákok nevelését mozdították elő. Legalább is az elődök ezeket a pénzeket erre a célra hagyták.

A pénzeket a kollégium és az egyházkerület gyümölcsöztette, kihelyezvén megbízható, hithű kölcsönvevők között, akik a kellő fedezettel is rendelkeztek.

Igy a háboru előtt másfél millió aranykorona kihelyezett kölcsönpénze volt a ref. kollégiumnak. A tiszántúli egyháznak is közel há-

romszázezer aranykorona kihelyezett kölcsönpénze volt.

Mindez ugyszólván teljes egészében elveszett. Bizony a kellő óvatosság és elővigyázat az arra hivatottak részéről sem volt meg. Hagyták, hogy azok az adósok, akik ezeket a pénzeket — sokszor ingatlanvételre — felvették, potom papirkoronákkal fizették ki akkor, amikor már a korona ezer és ezerszeresen romlott a régi értékével szemben. Egy nagy vagyon veszett így el. Pedig az 1928-as törvény alapján mód lehetett volna a valorizálááról is gondoskodni.

Most az a kérdés: lehet-e, szabad-e ezt a helyzetet így hagyni, nem kell-e mindent megtenni az elhagyott, szegénysoru diákifjúság érdekében — akiknek rovására a korona romlása folytán, egyesek teljesen jogtalanul gazdagodtak. — Felmerült az a gondolat is, nem lehetne-e ezeket a pénzeket felszólítással, legalább értékük egy részében azoktól a szerencsésektől visszaszerezni, akik a kollégium és a ref. egyház kölcsönvevői voltak.

Kellett volna lenni bizottságnak s kellett volna lenni szervnek, amely ezekkel a kérdésekkel foglalkozék s figyelemmel kísérik a magyar törvényalkotásokat és a törvények rendelkezéseit.

Az orvoslás szempontjából jó is, hogy ez a probléma a nyilvánosság elé kerül, feltéve a kérdést: mi itt a segítség?

Hegymegi Kiss Pál

Illetékmentes jelzalog?

Az ingatlanhitelek telekkönyvi biztosítása körül feltűnést keltő gyakorlat kezd kialakulni. Ennek lényege az, hogy a hitelező pénzüntézet követelését telekkönyvileg nem jegyezteti fel, hanem csak ugynevezett ranghelybiztosítást eszközöl. Ily módon a hitelező épp olyan jogerős biztosítékra tesz szert, mintha követelését teljesen feljegyeztette volna, anélkül azonban, hogy a telekkönyvi bejegyzéssel járó illetéket megfizetné.

A rangsor biztosítás ugyanis semmibe sem kerül és ha hat hónap múlva, amikor a feljegyzés érvénye lejár, költségmentesen lehet a feljegyzés joghatályát további hat hónappal meghosszabbítani. A követeléseknek ezt a költségmentes telekkönyvi feljegyzését és biztosítását, az egyik fővárosi bankkal kapcsolatban is panasz tárgyává teszik.

Hir szerint a különös jelzőlog-biztosítási gyakorlat felkelte már az illetékes hatóságok érdeklődését.

Szilágyi Lajos bihari főispán pereit

Szilágyi Lajos Bihar vármegye főispánja tudvalevő dolog, hogy Fráter Lászlóval, a volt vármegyei alispánnal eles ellentétben áll. Amikor Fráter László egy népgyűlésen megjelent Szilágyi Lajos azt sérelmezte és a lapjában megtámadta a népgyűlés résztvevőit, megtámadta a gyűlésen megjelent Fráter Lászlót és megtámadta Leszkay István volt országgyűlési képviselőt is. Leszkay Istvántól bocsánatot kellett kérni az illetékes fórumok döntése szerint, — most pedig folyamatban van a büntető ügyek egész sorozata. Nagy Lajos újságíró, Vásáry József felsőházi tag külön is feljelentették Szilágyi Lajos a lapjában megjelent eme cikk miatt rágalmozásért, de Fráter László is kénytelen volt immár 3 rendbeli feljelentést tenni Szilágyi Lajos ellen, amelyek közül egyikben Kozma Miklós belügyminiszter is meghatalmazást adott Fráternek, hogy hivatali tisztességét megvédhesse.

A perek rendkívül hosszan húzódnak. Szilágyi Lajos nem jelenik meg az idézésekre. Egy tárgyalást már el kellett halasztania a Tokaytanácsnak, mert egy magánrvisi bizonyítvánnyal Szilágyi Lajos igazolta, hogy beteg.

Október 15-re tüzték ki az újabb tárgyalást és remélhetjük, hogy azon Szilágyi Lajos épen és egészségesen meg fog jelenni, annyival is inkább, mert ellenfelei elvárják tőle, hogy a támadásokért helyt is áll.

Hajdúvármegye jegyzőkönyvben örökítette meg Horthy István emlékét

Hajdúvármegye törvényhatósági bizottsága, kedden tartotta évnyelvi közgyűlését. A tárgysorozat előtt Fáy István főispán kegyeletes szavakkal parentálta el a kenderesi nagy halottat Horthy István ny. lovassági tábornokot. A közgyűlési tagok állva halgatták a kegyeletes szavakat és a közgyűlés Horthy István emlékéit jegyzőkönyvben örökítette meg. Elhalálozás folytán megüresedett a törvényhatóságnál két bizottsági tagsági hely. Ezekre Nagy Károly és Jóna Mátyás póttagokat hívták be. Ezután került sor az alispán évnyelvi jelentésére. Hajdúvármegye természetes szaporulata 279 tételek volt. Felölelte aztán a jelentés a vármegye viszonyait. A jelentéshez Kálmán Ferenc, L. Szabó Imre és Sz. Molnár Imre bizottsági tagok szoltak hozzá. Ezután sor került a költségvetés tárgyalására, melyet nagyobb viták nélkül fogadtak el.

Egy fővárosi lap súlyos megállapításai a nyiregyházi kiállításról

A „8 Órai Újság” című fővárosi lap érdekes és egyben súlyos megállapításokat közöl a nyiregyházi kiállításról. Megírja, hogy a kiállítás a legnagyobb kudarccal végződött, s hogy a nyiregyházi iparosok közül összesen csak két cipészmeister vett részt a kiállításon.

Kétségtelen, hogy a kiállítás deficiittel végződött. Azt is tudjuk, hogy a pavillonok nagy része üresen állott. Csakhogy ennek okát főként abban látjuk, hogy a mai gazdasági viszonyok között nem lett volna szabad a kiállítást megrendezni és erőn felüli dologra vállalkozni.

Az is tény és épen az általunk felhozott okban leli magyarázatát, hogy az egyes kiállító iparosok és kereskedők is súlyos pénzeket fizettek rá a szereplésre. Természetesen találjuk, hogy a tapasztaltabb és óvatosabb kereskedők és iparosok tartózkodtak a kiállításon való részvételtől, félve a ta-

valyi — ugyancsak — ráfizetéstől.

A sok kulisszatitkot szellőztető cikk ezzel végződik:

„Egyébként a nyiregyházi polgárság elhatározta, hogy szigorú elszámolást követel s nem fogja tűrni, hogy a deficitet közpénzekből térítsék meg és hogy a deficitben az élharcosok adminisztrációs kiadásait is belefoglalják.”

Erre az válasznak, hogy nem is hiszük, akadna-e ötlet, amely a deficitnek közpénzen való fedezésére gondolna. Erre törvényes mód sincsen.

A deficitet annak az alkalmi egyesülésnek kell fizetnie, amelyik a kiállítást lucratív célokkal, rendezte s amely alkalmi egyesülés a megrendezés idején bizonyára nem gondolt arra, hogy a számbavehető nyereséget a hátrálékos adótervezések csökkentésére vagy egyéb közéleti célra fizesse be az állam pénztárába.

ha a tudományra szomjas tanulmányutak 300-an nem is voltak, de 100 nál mindenesetre többen vettek részt a demonstratív felvonuláson. Mind kivénhedett élharcos volt ott, kiket a szomorú emlékü élharcos világból nagyon jól ismerünk. Voltak köztük papok, tanítók, tanárok, községi és egyéb tisztviselők, na meg a husos fazék közül ténfergő gazdák is. Igaz, hogy ezek minél kevesebben.

De megállapítottuk azt is, hogy az élharcos újság közleménye nem teljes, mert hiányzik abból az, — hogy a vármegyei háza seregzenle volt, hol a megjelentek mind alispáni kézsorításban részesültek, akként, mint részesültek valamikor a törvényhatósági választások előtt főispáni kézsorításban mindazok, akik a Bikában levő gyűjtőtáborban gyűttek, hogy zárt sorokban menjenek — felügyelet mellett — a voksolásra.

Hja az idők nem változnak, — csak mi változunk! A stílus marad!

De kinyomoztuk azt is, hogy a nem régebben megszervezett püspökladányi (NEP)-mezőgazdasági egyesületben eszelték ki a tanulmányutak, s a résztvevőknek kompenzációt 3 — pengő művelődési díjat kellett leszurniuk. Kiderült továbbá az is, hogy miként a mórt szelnek eresztették, amidőn az teljesítette kötelességét, akként mehettek arra az immár alaposan kiműveltek a bankett után, amerre láttak, amikor is némelyik rebellis élharcos holmi alig hallható morgást végzett a túl drága művelődésért. Hja a tudományt meg kell fizetni!

Krónikásunk meg is énekelte e megmozdulást, amely szerény véleményünk szerint történelmünk hasábjaira aligha fog felkerülni, a következőképpen:

*Száz élharcos a „Vár”-ba tart...
Demonstrálásra kész,
A száz hősi vitéz előtt
Ő, e hont vitéz.*

*Mind hőkök ők, élharcosok,
Rettenthetetlenek,
De jöjjen csak a választás,
Hol lesznek akkor ezek!*

Magyar szénre és fára kitűnő a salgótarjáni

„LUNA” tűzhely és
„KALOR” kályha

Főlerakat:

Sesztina Lajos

vasnagykereskedés

Száz élharcos a „Vár”-ba tart...

— Szabadon alakítva! —

Az elmúlt és szomorú emlékü élharcos világnak itt felejtett, kivénhedett sajtóorgnuma szeptember 28-iki számában nagy betűkkel és terjedősen beszámol arról a világtelen eseményről, mely természetesen történelmünk lapjaira fel léssen szerinte jegyezve, hogy a nádudvari választókerületből 300 kiscsorda egynapos tanulmányutára érkezett Debrecenbe Zárt oszlopokban — élükön a kerület fiatal honatyájával — mentek a vármegye házára, hol előbb a fiatal honatyá intézett hozzájuk szívet megremegető beszédet, — majd történelmi oktatásban részesültek a tanulmányutak. Innen a Déri muzeumba mentek, s aztán, hogy valami agrárjellege is legyen a dolognak, a méntelepét és a pallagi gazdasági akadémiát keresték fel, hol természetesen nagy szerű banketten vettek részt a jó falusiak. Felszólltak többek közt a ladányi, nádudvari és az egykei papok s dicsérték a dicsérendőket.

A fogatlan sajtó természetesen hasábjakon keresztül áriákat zengedez a felette dicséretes és köve endő eseményről, — nem találván elég dicsérő szavakat a fiatal honatyá érdemeinek kiemelése. Felettből örülvén e népiesnek látszó megmozdulás felett, mert hát épen a hetekben adunk annak az óhajításunknak kifejezést, hogy agrárakosságunknak a termelési mód és eredmény tekintetében fejlődnie kell, elindultunk

kutató utunkra, hogy elsajátítván az esetleg előtűnk ismeretlen, fejlődést előmozdító ideákat, azt magunk is meghonosítsuk a köznek a javára. Utóvégre tanulni nem szégyen. Ki is nyomoztuk, hogy

Új kiszolgáló cég a Takarékoság R.-T. kötelékében!

Tisztelettel tudatjuk m. t. vásárlóközönségünkkel, hogy a mai napon kiszolgáló cégeink sorába belépett

VÁGÓ SÁNDOR

férfiruha és nőikabát üzlete

Új cégünk kiszolgálását már meg is kezdte és dusan felszerelt áruraktárát örömmel bocsátja m. t. vásárlóink rendelkezésére a legelőzékenyebb kiszolgálás és legmértányosabb árak mellett.

DEBRECEN
Csapó utca 10

HÍREK

— **Időjárás.** Az október 3-án kezdődő hétre Herschel csillagász tartós esőket, a százesztendősi kalendárium pedig szeleket és esőket jósol.

— **Ha az ingatlan értéke kevesebb ezer pengőnél; a kórházi ápolási díjat az állam viseli.** Ha a kórházi ápoltnak, vagy fizetésre kötelezett hozzátartozóinak ingatlan vagyona forgalmi becsérték szerint nem haladja meg az ezer pengőt, jövedelme és keresete pedig nem haladja meg a közönséges napszámnak megfelelő összeget, akkor a kórházi ápolási költséget az állam viseli. Az ápoltnak, vagy hozzátartozóinak községi bizonyítvánnyal kell igazolni, hogy a fenti feltételek fennállanak.

— **Vigyázat! Csak a legrövidebb utat válasszuk!** Az OTI-tagokat bizonyára érdekelné fogja, hogy az üzem helyén kívül történt ugynevezett uti baleset az egyéb törvényszerű előfeltételek fennforgása esetén is csak akkor minősül üzemi balesetnek, ha a biztosított a végcél elérésére a legrövidebb utat veszi igénybe.

— **Hajduszoboszló hullámfürdőjét létesít.** A mindjobban fejlődő hajduszoboszlói gyógyfürdő vonzerejének fokozására a fürdőbizottság hullámfürdő létesítését határozta el. Az elkészült tervek az illetékes ténylezők már elfogadták és az építkezés előreláthatólag a koratavaszi hónapokban már meg is indul.

— **Az adóiv közokirat.** Az adóiv közokirat. Aki tehát az adóiv számadatait önkényesen megváltoztatja, közokirathamisítást követ el. Az adóiven a lerovás meg történtét az adó átvételére hivatott tisztviselők aláírásukkal bizonyítják és így a Kuria megalapítása szerint az adóiv adatai esetleg a főkönyv adataival szemben is bizonyíthatnak. Ilyen körülmények között jogsérelem származhatik mind az adóátvételért felelős tisztviselőkre, mind pedig a kincstárra.

— **A törkölyből olajat is lehet készíteni.** A német kormány rendeletben kötelezte a Rajnavidék szőlőbirtokosait, hogy a must kipréselése után megmaradó törkölyt szolgáltatassák be az államnak, mert a törkölyből olajat készítenek.

— **Ki lesz bihari főispán...** Az elmúlt napok egyikén Széll József belügyminiszter magához kérte a budapesti napilapok politikai rovatvezetőit és ezek előtt nyilatkozatot tett. Szó került a megerősített és meg nem erősített főispánokról is. A nyilatkozat alapján a közvélemény előtt tisztán áll, hogy a közeljövőben kerül betöltésre a szabolcsi és a bihari főispáni szék. A bihari főispánságra két komoly jelöltől beszélnek. Egyik szerint a bihari főispán Vajay Károly miniszteri osztálytanácsos, míg a másik verzió szerint dr. Molnár Imrét kombinálják bihari főispánnak. A szabolcsi főispáni állásra is több név forog, de döntés még nem történt.

AMIKOR UGYANAZ NEM UGYANAZ

Kis jelenetek a magyar gazdák bajairól

IRTA: FAYER SÁNDOR (BUDAPEST)

I.

Kartellvezér: (Íróasztalnál ül, titkár hajlongva be) Na mi ujság kedves Kovács ur?

Titkár: Itt vannak az ujságok (átadja), megjelöltem bennük mindazt, ami érdekes. Tele vannak a gazdák siránkozásaival, alacsony árak, elviselhetetlen gazdaadósság, magas terhek, a megszokott nóta.

Kartellvezér: — (Átnézi a lapokat) Hallatlan, már megint valami rendelkezésen dolgoznak, hogy a mezőgazdaságnak valamilyen pótlakat juttassanak, persze a mi terhünkre. A gazdavédelem is divatos jelszó lett, azt akarják, hogy az adós ne fizessen. Hát ez így nem megy tovább. A gazdasági életet szabaddá kell tenni, amilyen árak a szabad forgalom mellett kialakulnak, azokat mások terhére nem lehet feljavítani, aki tartozik fizessen, ha nem tud fizetni, ne csináljon adósságot.

Titkár: (Hajlongva) Teljesen igaz van Vezérigazgató ur, milyen bölcs szavak, csak a gazdasági szabadság segíthet.

Kartellvezér: (Megalégedetten) — Nahát fiam intézkedjék is mindjárt, ugy látszik megértett. Amit az előbb nagy vonásokban elmondtam, — azt dolgozza csak részletesen és azután intézkedjék, hogy ezek a lapok az én gondolataimnak megfelelően irjanak és adjon a nevemben utasítást néhány képviselőnek, hogy a parlamentben is ilyen értelemben beszéljenek. Tudja, csak sokat hangoztatni, hogy semmi szükség a gazdasági életbe való beavatkozásra, gazdasági szabadság, stb. — Ez lelkesít, na és remélem, hogy pár nap alatt eredményt is jelenthet. Most elmehet.

II.

Kartellvezér: (Mint fent, titkár jön, mint fent) Miféle hallatlan dolog ez, folyton a kartelleket támadják, vámszállításról beszélnek, — a magas

kartellárakat, a magas ipari hasznokat támadják. (Elővesz egy lapot) Itt egy hatalmas cikk, amely kimutatja, hogy a vámvédelem az ipari monopoliúmoknak milliárdos hasznot biztosít. — Hát kinek mi köze ehhez? Mindig csak a gazdasági szabadságba akarnak beavatkozni. Hátha magas árakat fizetnek az ipari cikkekért, hát miért adjuk olcsóbban? — Mindenki annyit kér az árujéért, amennyit érte kap. Ez a szabadság. (Titkárhoz) Intézkedjék, hogy a lapok ilyen értelemben irjanak és utasítson néhány képviselőt, hogy mindent mondják el a parlamentben is és jegyezze meg, gazdasági szabadság és minden beavatkozás ellen beszéljen. Szabadság, ez egy jó jelszó.

Titkár: De kérem Vezérigazgató ur, ha szabad megjegyezmem, talán eszébe juthat valakinek, hogy a magas ipari vámok segítségével alakult kartellek árpolitikáját még sem lehet teljes szabadságnak tekinteni.

Kartellvezér: No barátom, levizsgáztott. Eisején el is mehet, talán majd a mezőgazdaság körében nagyobb sikerrel működhet és jegyezze meg magának, mindenekelőtt szabadság, szabadság alatt pedig azt kell érteni, hogy szabad tennem, — amit akarok. Na lsten áldja meg.

— **Filléres gyors Budapestre** október hó 3-án. Menettértijegy ára P 470. A vonat indul Debrecenből 1'31 órakor, Budapestre érkezik 6'08 órakor, Budapestről indul 23'13 órakor, Debrecenbe érkezik 4 én 3'28 órakor. Jegyek reggel 8 órától kaphatók a MÁV Menetjegyirodában.

— **Hecht Bankházba sokan járnak, a szerencsére rátalálnak!** Rendeljen levelezőlapot Budapest, Andrassy-ut 3.

Őszi beszerzéseinek

gondját elosztatja!

a

TAKARÉKOSSÁG

vásárlási igazolványa

Szerezze meg!!

Díjtalanul bocsájtja rendelkezésére a „Takarékosság” központi irodája Debrecen, Deák Ferenc ucca 6. szám

Azt mondja a nyiregyházi NEP-hirlap,

hogy a város beadványt kapott, amelyben az egyes adókatörvények terheinek csökkentése érdekében a huszofogyasztási adó emelését javasolták. Azután a „Kis okos a mellényzsebben” magyarázgatni kezdi, hogy a fogyasztási adót csökkenteni kell, ha azt akarjuk, hogy az adóbevételek fokozódjanak. „Így van az, ha valaki laikus az adótechnikai kérdésekben” mondják ők!

Ezzel szemben csak egyetlen kérésünk van: olvassák el még egyszer a beadványt és pedig — figyelmesebben!

A beadványban nincs szó a fogyasztási adókulcs emeléséről, mert hiszen minden józanészű adófizető polgár a fogyasztási adók leszállítását sürgeti.

Ellenben igen is szó van arról, hogy a költségvetésben egyes fogyasztási adónevekből várható bevételek előirányzott összegeit emeljék fel, s ekkor a magas pótladó magától fog csökkenni.

A helyzet ugyanis az, hogy abban az esetben, ha a következő év folyamán az egyes fogyasztási adónevekből az előirányzott összegeknek több lesz a bevétel, akkor ezt a többletet soha sem fogja jótékonyan érezni Nyiregyháza város adófizető polgársága.

Ellenben, ha már most, a költségvetésben szövegeznék le ezt a többletet, akkor kisebb lenne a pótladó!

— De mi lenne akkor, ha ez a magasabb előirányzat nem válna be? — vették ellene az adótechnikai tudósai.

— Akkor legfeljebb fizetnénk a különbözetet — felelik az adófizetők.

S ez még mindig jobb eset lenne az előzőnél — mondjuk mi.

Virág, gyümölcs és borkiállítás Debrecenben

Az Idegenforgalmi Hivatal más mezőgazdasági tényezővel karöltve október 2-ikától nagyszabású virág, gyümölcs, borkiállítást és vásárt rendez Debrecenben, amely iránt az egész országból, de különösen a Tiszántulról igen nagy érdeklődés mutatkozik. A jelek szerint, a kiállítás rendkívül gazdag, változatos anyaggal lép a közönség elé és az értékesítésre és kedvező lehetőségek nyílnak. A szakiparosok is részt vesznek ezen a kiállításon, amelynek sikere elé — a gondos, céltudatos előkészítés folytán — mindenki nagy várakozással néz.

— Nincs változás a téli menetrendben. Október hó 2-án ér véget a nyári vasúti menetrend időszaka. Másnap már az új téli menetrend szerint közlekednek a vonatok. Mint értesülünk a Debrecen—Budapest közötti viszonylatban lényeges változás nem lesz. Kiseb időbeli különbségek lesznek a vonatok indulásánál és érkezésénél.

A Virág, Gyümölcs, Borkiállítás és Vásár ünnepélyes megnyitása Debrecenben a TIKAV területén ● október 2-án déli 12 órakor ●

Kiváló vásárlási lehetőség a téli gyümölcsszükséglet beszerzésére

Felmentették

dr. Korompay Károlyt, a Szabolcsvármegyei „Erzsébet” Köz- kórház igazgató főorvosát, az elsősegély- nyújtás indokolatlan megtagadásának vádja alól

Csütörtökön délelőtt 11 órakor kezdődött a nyíregyházi kir. járásbírószágon annak a nagy port felvert ügynek a tárgyalása, amelynek sértettje, illetve főmagánvádlója dr. Páricsi Bertalan nyíregyházi kir. törvényszéki bíró, vádlottja pedig dr. Korompay Károly, a Szabolcsvármegyei „Erzsébet” Közkórház igazgató főorvosa volt.

Páricsi bíró feljelentésében három rendbeli vádat rögzített meg Korompay igazgató ellen:

egy rendbeli becsületsértés vétségét amiatt, hogy dr. Korompay nem köszönt a feleségének, hanem füttyürészett és valami csöveket simogatott, holott ismernie kellett Páricsinét, aki már többször ült mellette a missziós üléseken;

egy rendbeli feltűnően durva becsületsértés vétsége miatt, azért, mert amikor Páricsi bíró kijelentette, hogyha nem csinálnak valamit a feleségével, akkor kénytelen lesz őt kivinni a kórházból, akkor Korompay igazgató azt mondotta: Tessék! Majd bementa szobájába és becsapta az ajtót;

végül egy rendbeli közegészségügyi kihágás címén amiatt, hogy feleségét nem részesítették orvosi segélyben, dacára annak, hogy reggel 8 órától estig benn volt a kórházban.

Az ügyet már folytatólagosan tárgyalta dr. Farkas Aladár kir. járásbíró, akinek tárgyalószobáját zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő közönség.

Az előző tárgyaláson, amely nem szükkölködött izgalmas jelenelekben dr. Korompay Károlyt, dr. Páricsi Bertalant, dr. Kovács László orvost, dr. Kusnyik János orvost, Rakovszky Gyulát, Komjáthy Béla kórházi gondnokot, dr. Gajzler Gyula főorvost, az egyik beteg-ápoló apácát, Borsy Zoltánt hallgatták ki, míg a csütörtöki tárgyaláson dr. Tuzson Géza, dr. Márkus László törvényszéki orvost és dr. Hüttl Tivadart debreceni egyetemi tanár ellenőrző orvosszakértőt idézték meg.

Mi történt valaképpen?

A két tárgyaláson lefolytatott bizonyítási eljárás során a következő tényállás alakult ki:

Páricsi Bertalan bíró felesége f.

évi augusztus 14-én elesett és utána a bokájában nagy fájdalmat érzett. A sérült lábát először dr. Kovács László orvos vizsgálta meg, aki törésgyanusnak mondotta, mire a beteget dr. Kusnyik János OTBA orvoshoz vitték, aki megröntgenezte és csontrepedést állapított meg s ajánlotta, hogy a beteget vigyék a kórházba.

A balesetet követő harmadik napon, tehát augusztus 27-én reggel 8 órakor Páricsi bíró autóloxin be is szállította feleségét az Erzsébet közkórházba.

A beteget fel is vették, dacára annak, hogy az előírt 14 napi ápolási díjat nem fizette le, — sem OTBA beutalólapot nem hozott, sőt Korompay igazgató engedélyére még a röntgenezés költségét is hiteleztek Páricsi bírónak.

Korompay igazgató utasítására Gajzler főorvos a röntgenvizsgálatot soronkívül megejtette és a felvételt bemutatta az igazgatónak, aki kiadta az utasítást, hogy gipszkötést kell alkalmazni.

Korompay igazgató aznap nyágon el volt foglalva.

Tizenegy súlyos műtétet kellett elvégeznie,

ami délelőtt 11 órától délután 3 óráig tartott, majd ebédelni ment, utána pedig egy privát beteget látogatta meg. — Délután 5 órakor ment vissza a kórházba Korompay igazgató, amikor a börtönytől jelentették, hogy egy nagyon súlyos beteget hoztak be, élet és halálról van szó.

Dr. Korompay Tuzson Géza dr. orvossal együtt nyomban hozzáfogott az operációhoz, amely 2 óra hosszat tartott. Amikor kb. 7 óra

után az igazgató kijött a műtöből, Páricsi bíró, aki a folyosón várakozott, odament hozzá és izgatott hangon mondotta, hogy a felesége már reggeltől itt van és nem csinálnak vele semmit, kéri tehát, — hogy „intézkedjen, mert másképp kénytelen lenne a beteget kivinni”. Ezt az igazgató úgy értelmezte, — hogy Páricsi bíró ki akarja vinni feleségét a kórházból, ezt pedig megakadályozni nem lehet, hát azt felelte neki:

— Tessék! — majd besietett a szobájába és maga után húzta az ajtót, otthagyan a bírót a folyosón.

Páricsi bíró erre megsértődött s bár az igazgató előzőleg kiadott utasítása értelmében a gipszkötést folakarták tenni a beteg lábára,

ezt nem engedte meg

s feleségét még aznap elszállította a kórházból.

Ez a tényállás s most már csak az orvosszakértők véleménye volt hátra, akiknek kihallgatása elé feszült várakozással tekintett a tárgyalás közönsége, mert ennek — döntő jelentősége volt az egész ügy kimeretelére.

Különösen dr. Hüttl Tivadar, a debreceni egyetem európai hírű sebésztanárának, a Debreceni Orvosi Kamara nagytekintélyű elnökének véleményére és előadására voltak kíváncsiak.

A tudós orvosprofesszor, amint megvizsgálta a kezébe adott röntgenfelvételt, kijelentette, hogy a sérülés könnyebb természetű volt, nem is igényelt kórházi kezelést, egyszerű pihentetéssel és borogatással is meggyógyult volna. Gipszkötést csak akkor kellett volna rá tenni, ha a beteget szállítják, vagy

attól kell tartani, hogy valamely újabb súlyos inzultus érheti a sérült testrészt.

A beteg azzal, hogy feküdt és pihent s kórházi ápolás alatt állott, orvosi szempontból teljesen kifogástalanul kezeltetett.

Tizenegy operáció olyan teljesítmény, amely után több órai pihenésre van egy orvosnak szüksége.

Ezután a kérdések pergőfüzé alá fogják dr. Hüttl professzort, akit azonban nem lehet zavarba hozni s minden kereszkérdésből egyetlen igazság csucosodik ki:

Azzal, hogy Páricsi bíró feleségét reggeltől estig nem vizsgálták meg, semmi mulasztás nem történt, mert a Röntgen-lelet megsemmelése sokkal többet jelent, mint a beteg testrész közvetlen orvosi vizsgálata.

Külön érdekessége az ügynek, hogy az ápolásban szakszerű tapasztalatokra szert tett és vizsgázott apáca borogatást akart tenni a beteg lábára, de az nem engedte meg. A törvényszéki orvosszakértő véleménye a lényegben egybehangzó volt dr. Hüttl professzoréval.

Kihallgatták dr. Kiss István OTBA sebészorvost is, aki Páricsinét a kórházból való kiszállítás után kezelte.

A vád részéről bizonyításkiegészítést kértek, de a bíró ezt elutasította.

Ezután jöttek a perbeszédék: dr. Gottesmann kir. ügyész vádbeszéde az elsősegélynyújtás indokolatlan megtagadására vonatkozólag, dr. Páricsi Bertalan főmagánvádló vádbeszéde a két rendbeli becsületsértésre vonatkozólag, amelyben azt a szenzációs bejelentést tette, hogy nagyon sokan biztatták, unsoztolták őt a feljelentés megtételére, dr. Bäcker József ügyvéd védőbeszéde és végül magának dr. Korompay Károly vádlott védőbeszéde, aki elmondotta, hogy 27 éves sebészorvosi (ebből 22 év igazgatói működése alatt 60.000 ember operált meg).

Páricsi dr. még reflektált az elhangzott védőbeszédre és kijelentette, hogyha kell, hát éveket is folytatni fogja a harcot.

Ezután dr. Farkas Aladár bíró kihirdette az ítéletet, amely szerint dr. Korompay Károlyt a Bp. 326. §-ának 2. pontja alapján felmenti az elsősegélynyújtás indokolatlan megtagadásának vádjáról, viszont azonban bűnösnek mondja ki egy rendbeli becsületsértés vétségében, hogy Páricsi bíró kérdésére csak annyit felelt, hogy „tessék, s hogy előtte az ajtót magára húzta, ezért őt 100 P pénzbüntetésre ítélte.

Felelős kiadó: HEGYMEGI KISS PÁL
Felelős szerkesztő: CSABA ISTVÁN
Főszerkesztő: TAHY ENDRE dr.
Főszerkesztő helyettes: Dr. BIRO JÓZSEF
Főmunkatársak: Dr. Görgy Márton,
dr. Hegymegi Kissa Pál, Jékely László

DEUTSCH KÖNYVNYOMDA NYOMÁSA
DEBRECEN, PIAC UCCA 77. SZÁM

Bérház, föld, villa, családi ház
telek, szőlő és gyümölcsös
vételénél — eladásánál forduljon

Csillag Nándor

ny. banktisztviselő, M. kir. Földmívelésügyi Minisztérium
által engedélyezett ingatlanforgalmi irodájához

Nyíregyháza, Nyírvizpalota Széchenyi-ut 1 Tel. 601